

ЗАКОН за експортното застраховане

Обн. - ДВ, бр. 61 от 29.05.1998 г.; изм. и доп., бр. 112 от 29.12.2001 г.; бр. 92 от 15.10.2004 г.; изм., бр. 103 от 23.12.2005 г.; в сила от 01.01.2006 г.; изм. и доп. бр. 41 от 22.05.2007 г.; изм., бр. 36 от 04.04.2008 г.; изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.; изм., бр. 82 от 26.10.2012 г.; изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 14 от 20.02.2015 г.; изм., бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г.; изм. и доп., бр. 100 от 04.12.2018 г., в сила от 04.12.2018 г.; изм., бр. 41 от 10.05.2024 г., в сила от 10.05.2024 г.; изм., бр. 55 от 16.06.2026 г.

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) С този закон се уреждат условията и редът за застраховане и презастраховане за сметка на държавата на експортни рискове, посочени в чл. 3, ал. 1, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г., изм., бр. 92 от 2004 г.) Застраховането по ал. 1 осигурява търговците в случаите на понесени от тях имуществени вреди, настъпили вследствие на търговски или политически риск.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) Застраховането по ал. 1 има за цел:

1. осъществяване на националната стратегия в областта на външнотърговския обмен и реализиране на български инвестиции в чужбина;
2. развитие на експортния потенциал на страната и повишаване конкурентоспособността на износа на български стоки и услуги на международните пазари.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 41 от 2007 г.; доп., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) Дейността по този закон се извършва от акционерно дружество "Българска агенция за експортно застраховане", наричано по-нататък "БАЕЗ" - ЕАД. Застрахователните и презастрахователните договори се сключват от името на "БАЕЗ" - ЕАД.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.)

(3) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Правата на държавата в общото събрание на акционерите на „БАЕЗ“ - ЕАД, се упражняват от министъра на икономиката, инвестициите и индустрията.

(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) „БАЕЗ“ - ЕАД, има двустепенна система на управление.

(5) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) „БАЕЗ“ - ЕАД, осигурява изпълнението на държавната политика при застраховане и презастраховане по този закон на експортни рискове, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина.

(6) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Министерският съвет по предложение на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията одобрява тригодишна стратегия за дейността на „БАЕЗ“ - ЕАД, в съответствие с националната икономическа политика.

(7) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Стратегията по ал. 6 се предлага за одобрение на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията от „БАЕЗ“ - ЕАД.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 41 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Дейността за сметка на държавата по този закон обхваща застраховане и презастраховане на непазарен риск, включително следните експортни рискове свързани със:

1. производство на български стоки и услуги за износ;
2. финансиране на износа на български стоки и услуги;
3. български инвестиции в чужбина срещу политически риск;
4. банкови кредити, предназначени за реализиране на български инвестиции в чужбина;
5. (доп. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) банкови гаранции и други преки и косвени гаранции, свързани с осъществяване на износ на български стоки, както и извършването на услуги, или свързани с изпълнението на проекти с международно финансиране;
6. предекспортно финансиране;
7. презастраховане на застрахователни договори за рискове по т. 1 - 6 и ал. 2, сключени от чужди институции за експортно застраховане, при условията на взаимност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Дейността за сметка на държавата по този закон обхваща и застраховане срещу пазарен риск на експортни кредити, свързани с производство и износ на български стоки и услуги или с осъществяване на български инвестиции в чужбина, които не могат да бъдат застраховани или презастраховани на застрахователния пазар свободно, в случаите от съществен интерес за националната икономика, въз основа на решение на надзорния съвет на „БАЕЗ“ - ЕАД.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Във връзка с осъществяването на дейността по ал. 1 "БАЕЗ" - ЕАД, може да осъществява дейност по предоставяне на услуги на чуждестранни институции за експортно застраховане при условията на взаимност.

(4) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Дейността за сметка на държавата по този закон обхваща и застраховане на банкови и небанкови кредити, отпускани на малки и средни предприятия.

Чл. 3а. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) (1) При предоставяне на застрахователно покритие от "БАЕЗ" - ЕАД, съвместно с организация или държавна институция на държава-членка на Европейския съюз, по сделка, включваща един или няколко подизпълнители в една или няколко държави-членки на Европейския съюз, се прилагат разпоредбите на Типовата спогодба за уреждане на взаимните задължения на експортните застрахователи съгласно приложение № 1.

(2) Спогодбата по ал. 1 урежда взаимните задължения на експортните застрахователи от държавите-членки на Европейския съюз, в случаите, когато са налице следните условия:

1. дадено предприятие, наричано по-нататък "главен изпълнител", наема като подизпълнител едно или няколко предприятия, наричани по-нататък "подизпълнители", от една или от няколко държави-членки на Европейския съюз, за сделка за износ, по която страна е главният изпълнител, сключена с дадено предприятие, наричано по-нататък "купувач", намиращо се във:

а) държава, която не е членка на Европейския съюз, или

б) държава-членка на Европейския съюз, различна от държавата на главния изпълнител и подизпълнителя или подизпълнителите;

2. главният изпълнител се задължава да изплати на подизпълнителя или на подизпълнителите частта от сумите, дължими от купувача, както и да изпълни, при необходимост, всички формалности по превода на частта от изплатените от купувача суми на подизпълнителя или подизпълнителите;

3. не съществуват договорни отношения между подизпълнителя или подизпълнителите и купувача;

4. експортният застраховател на главния изпълнител, наричан по-нататък "главен застраховател", и експортният застраховател или експортните застрахователи на подизпълнителя или подизпълнителите, наричани по-нататък "съвместни

застрахователи", приемат да гарантират според съответните си общи условия частта от изпълняваната в страната им сделка срещу определените от тях рискове във всяка отделна спогодба.

(3) Страните по спогодбата могат да договарят и допълнителни условия, доколкото те не противоречат на разпоредбите на Типовата спогодба по приложение № 1.

Чл. 36. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) (1) При предоставяне на застрахователно покритие пряко или косвено за сметка или с подкрепата на една или няколко държави-членки на Европейския съюз, по сделки, свързани с износа на стоки и/или услуги, с произход от държавите-членки на Европейския съюз, при които общата продължителност на риска е равна или по-голяма от две години, като се отчита и периодът на погасяване, включително продължителността на производството, се прилагат разпоредбите на Общите принципи при застраховане на експортни кредити съгласно приложение № 2.

(2) Общите принципи по ал. 1 не се прилагат при застраховане на тържни гаранции, гаранции за връщане на авансови вноски, за добро изпълнение и гаранционни удръжки, както и за покритие на рисковете, свързани със съоръжения и материали за строителство, което се извършва в страната в изпълнение на търговски договор.

(3) "БАЕЗ"-ЕАД, застрахова съгласно Общите принципи по приложение № 2 сделките, свързани с износа на стоки и/или услуги, предназначени за държави, които не са членки на Европейския съюз, и тези сделки са финансирани от кредит на купувача или кредит на доставчика, или които се плащат в брой.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) Непазарен риск по този закон е:

1. краткосрочен търговски и политически риск, с изключение на риска, определен в чл. 5 като пазарен;

2. средносрочен търговски и политически риск, с изключение на риска, определен в чл. 5 като пазарен;

3. дългосрочен търговски и политически риск.

(Глава втора, загл. отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) Пазарен риск по този закон е всеки търговски или политически риск за срок до две години, при който длъжник по договора за износ е частноправен или публичноправен субект, който е юридическо или физическо лице от държава, определена като държава с пазарен риск.

(2) Списък на държавите с пазарен риск по ал. 1 се приема и обнародва в "Държавен вестник" от Министерския съвет.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) Политически риск по този закон е:

1. настъпване на извънредни обстоятелства в държавата на длъжника или в трета, свързана с плащанията държава, възпрепятстващи уреждането на задължения, свързани с производството и износа на български стоки и услуги или с осъществяването на български инвестиции в чужбина, в това число:

а) възникване на политически събития, като война, преврат, граждански безредици, бунтове, стачки, ембарго, както и природни бедствия или други събития със сравним ефект;

б) обявяване на общ мораториум върху плащанията;

в) промени в режима на валутните плащания;

г) приемане или изменение на нормативни актове или решения на правителството или на друг държавен орган;

д) конфискация или национализация;

2. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) отказ за плащане или просрочване на дължимото плащане, когато длъжник е чужда държава, държавен орган или държавна организация на чужда държава, за които не може да се приложи процедура по обявяване в несъстоятелност;

3. ограничения или забрана за износ на стоки или услуги в изпълнение на задължения по международни договори, по които Република България е страна, пречатстващи изпълнението на сключени преди тяхното въвеждане договори за износ.

(2) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) В случаите на средносрочен и дългосрочен риск при застраховане на експортни кредити ал. 1 се прилага, доколкото в т. 15-22 от Общите принципи по приложение № 2 не е предвидено друго.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; доп., бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) Търговски риск по този закон е:

1. неплатежоспособност или обявяване в несъстоятелност на длъжника по договора;

2. (изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) закъснение на дължимо плащане след настъпване на датата на плащането, указана в договора, по причини, несвързани с изпълнението на договора;

3. едностранно прекратяване на договор от длъжника без наличието на правно основание за това;

4. отказ на длъжника да приеме стоките или услугите - предмет на договора, без наличието на правно основание за това.

(2) В случаите по ал. 1 не е налице търговски риск, когато длъжник по договора е чужда държава, държавен орган или държавна организация на чужда държава.

(3) (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) В случаите на средносрочен и дългосрочен риск ал. 1 и 2 се прилагат, доколкото в т. 14-16 от Общите принципи по приложение № 2 не е предвидено друго.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 41 от 2007 г.) При застраховане по чл. 3, ал. 1 размерът на застрахователното обезщетение е не повече от 95 на сто от застрахователната сума.

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 82 от 2009 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.) В закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Средствата по ал. 1 се предоставят при недостиг на средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 въз основа на акт на Министерския съвет по предложение на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., нова, бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 82 от 2009 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) .

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) "БАЕЗ" - ЕАД, може да сключва застрахователни и презастрахователни договори по чл. 3 до размера на застрахователния си капацитет.

(2) Застрахователен капацитет е сборът от:

1. общия размер на застрахованите кредитни лимити по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон;

2. общия размер на кредитните лимити по този закон, одобрени и предложени от "БАЕЗ" - ЕАД, на потенциалните застраховани износители или инвеститори;

3. общия размер на кредитните лимити, по които "БАЕЗ" - ЕАД, е презастраховател, съгласно чл. 3, ал. 1, т. 7;

4. общия размер на очакваните приходи от прогнозираното развитие на дейността на "БАЕЗ" - ЕАД.

(3) Сборът по ал. 2 се намалява със сумата от презастрахованите кредитни лимити по сключенияте от "БАЕЗ" - ЕАД, договори за презастраховане.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Застрахователният капацитет не може да надвишава сумата на предвидения размер на средствата от държавния бюджет за изплащане на обезщетения по застрахователни договори по чл. 3 за съответната година, умножена с коефициент, одобрен с решение на Министерския съвет.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.).

(6) Методиката и редът за определяне на коефициента по ал. 4 се определят с наредба на Министерския съвет.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2001 г., изм., бр. 103 от 2005 г.) (1) "БАЕЗ" - ЕАД, е застраховател по смисъла на Кодекса за застраховането. Кодексът за застраховането се прилага за "БАЕЗ" - ЕАД, доколкото с този закон не е уредено друго.

(2) Кодексът за застраховането не се прилага за дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон, с изключение на разпоредбите на част четвърта, които се прилагат за застрахователните правоотношения, възникнали по този закон.

Чл. 10б. (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) "БАЕЗ" - ЕАД, изготвя и изпраща дължимите нотификации съгласно раздел IV от Общите принципи по приложение № 2.

Глава втора

(Предишен текст на глава трета - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

Надзорен съвет на „БАЕЗ“ - ЕАД"

(Загл. изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.)

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 36 от 2008 г.; изм., бр. 82 от 2009 г.; изм., бр. 82 от 2012 г.; изм., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.)

Чл. 12. (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 82 от 2009 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Надзорният съвет:

1. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) изготвя тригодишна стратегия за дейността на „БАЕЗ“ - ЕАД, в съответствие с националната икономическа политика и я предлага на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията;

2. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) предлага на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията размера на средствата по чл. 9, ал. 1, които да бъдат включени в проекта на закон за държавния бюджет на Република България за съответната година;

3. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) ежегодно приема класификация на държавите по степен на риск и определя максималния размер на експозициите по държави;

4. (отм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.);

5. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., в сила от 16.10.2009 г.) ежегодно подготвя годишен отчет за дейността по чл. 3 и го представя чрез министъра на икономиката, инвестициите и индустрията в Министерския съвет до 31 май на следващата календарна година;

6. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) ежегодно одобрява методология за разделяне на разходите във връзка с дейността по чл. 3;

7. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) ежегодно одобрява инвестиционна програма на „БАЕЗ“ - ЕАД;

8. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) изисква на всяко тримесечие от управителния съвет на „БАЕЗ“ - ЕАД, информация относно сключените застрахователни договори, териториален и секторен анализ на разпределението на застрахования износ и инвестиции, размера на заявените кредитни лимити за застраховане, съпоставени със застрахователния капацитет на „БАЕЗ“ - ЕАД, изплатените застрахователни обезщетения и предявените, но неизплатени застрахователни обезщетения по сключени застрахователни договори по този закон;

9. (отм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) ;

10. приема и други решения във връзка с дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) .

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.)

Министърът на икономиката, инвестициите и индустрията прави предложение до Министерския съвет за приемане на решение за прехвърляне на сключените от "БАЕЗ" - ЕАД, по реда на този закон застрахователни и презастрахователни договори в случай на откриване на производство за ликвидация или несъстоятелност на "БАЕЗ" - ЕАД.

Глава трета

(Предишен текст на глава четвърта - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА

(Загл. изм. - ДВ, бр. 92 от 2004 г.)

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2004 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) Държавата гарантира изплащането на застрахователни обезщетения за дейността по чл. 3 . Застрахователни обезщетения за текущата година се изплащат до размера на предвидените в държавния бюджет средства по реда на чл. 9 .

(2) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Механизмът за заявяване на средствата по чл. 9 и за изплащане на застрахователни обезщетения със средства по чл. 9, ал. 1 се определя с наредбата по чл. 10, ал. 6.

Чл. 14. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 82 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) За дейността по този закон "БАЕЗ" - ЕАД, води отделна аналитична счетоводна отчетност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) За извършването на финансовите операции във връзка с дейността по този закон се открива и води отделна банкова сметка на "БАЕЗ" - ЕАД.

(3) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Разпореждането със средствата по сметката по ал. 2 се извършва при условия и по ред, утвърдени от Надзорния съвет.

(4) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Застрахователните обезщетения по чл. 3, ал. 1 и 2 се изплащат от „БАЕЗ“ - ЕАД.

(5) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; предишна ал. 4, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Средствата по сметката по ал. 2 се набират от:

1. застрахователни премии по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон;

2. трансфер на средства, определени със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, за дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, по чл. 3 ;

3. дарения и безвъзмездни помощи;

4. други приходи.

(6) (Отм., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; предишна ал. 5, изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Средствата от сметката се разходват за:

1. изплащане на застрахователни обезщетения по сключени застрахователни договори от "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон;

2. изплащане на отстъпени премии при презастраховане на дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, от друг застраховател;

3. изплащане на комисиони на чужд застраховател при презастраховането му от "БАЕЗ" - ЕАД;

4. (изм. - ДВ, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) административни разходи за дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон до размер, определен от Надзорния съвет;

5. (отм. - ДВ, бр. 82 от 2012 г.);

6. други извънредни разходи във връзка с дейността на "БАЕЗ" - ЕАД, по този закон.

(7) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г.; предишна ал. 6, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Годишната печалба от дейността по чл. 1, ал. 1 не се разпределя, а се отнася изцяло в отделен резерв, който се използва за покриване на загуби от дейността по този закон.

(8) (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; предишна ал. 7, бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Контролът върху финансовите операции във връзка с дейността по чл. 3 се осъществява от Сметната палата.

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) (1) Средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 не могат да се използват за удовлетворяване на задължения към кредитори по застрахователни договори, сключени от "БАЕЗ" - ЕАД, за собствена сметка, както и за административни и други разходи на "БАЕЗ" - ЕАД, за дейности извън посочените в чл. 3 .

(2) В случай на обявяване на "БАЕЗ" - ЕАД, в несъстоятелност средствата по сметката по чл. 14, ал. 2 не влизат в масата на несъстоятелността.

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) "БАЕЗ" - ЕАД, периодично предоставя информация на министъра на икономиката, инвестициите и индустрията за извършените операции по сметката по чл. 14, ал. 2 .

Чл. 17. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) Приходите от дейността по чл. 3 и приходите по чл. 14, ал. 5, т. 3 и 4 се освобождават от държавни и местни данъци и такси.

Допълнителни разпоредби (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2007 г.)

§ 1 (Предишен § 1 - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; Предишен Параграф единствен - изм., бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) По смисъла на този закон:

1. **"Български стоки"** са стоките, чийто български произход е удостоверен с документ, издаден от компетентните органи на Република България.

2. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) **"Български услуги"** са услугите, предоставяни на чуждестранно физическо или юридическо лице от търговец, регистриран по Търговския закон.

3. (Нова - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) **"Български инвестиции"** са инвестициите, осъществени в чужбина от търговец, регистриран по Търговския закон.

4. (Предишна т. 3, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 41 от 2007 г.) **"Краткосрочен риск"** е рискът за период до две години.

5. (Предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 41 от 2007 г.) **"Средносрочен риск"** е рискът за период от две до пет години.

6. (Предишна т. 5, изм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.) **"Дългосрочен риск"** е рискът за период над пет години.

7. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) **"Загуби от производствен риск"** са налице, когато изпълнението на договорните задължения или производството на поръчаните стоки е било прекратено за период от 6 последователни месеца, когато това прекратяване е

причинено пряко и изключително от едно или повече от събитията, посочени като търговски риск за частноправни длъжници, както и от политически риск.

8. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.) "**Кредитен лимит**" е максималният размер на покритие на застрахователя по износа на застрахования към определен длъжник във всеки момент по време на действие на застрахователния договор.

9. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) .

10. (Нова - ДВ, бр. 92 от 2004 г.; отм., бр. 100 от 2018 г., в сила от 04.12.2018 г.) .

11. (Нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) "**Обща експозиция**" включва застрахованите плащания, чийто падеж не е настъпил, просрочените плащания, които не са обезщетени, и подадените претенции, които не са възстановени или отказани."

§ 2 (Нов - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) Навсякъде в закона съкращението "АД" се заменя с "ЕАД".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

(Загл. отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

§ 2. - § 3. (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2001 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за експортното

застраховане

(ДВ, бр. 112 от 2001 г.)

§ 25. Министерският съвет приема и обнародва в "Държавен вестник" списъка на държавите с пазарен риск по чл. 5, ал. 2 в едномесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 26. Министерският съвет приема съответните изменения в правилника за дейността на Междуведомствения съвет по експортно застраховане в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.

Приложение № 1 към чл. 3а, ал. 1

(Ново - ДВ, бр. 41 от 2007 г.)

ТИПОВА СПОГОДБА ЗА УРЕЖДАНЕ НА ВЗАИМНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЕКСПОРТНИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛИ

1. Задължения на главния застраховател

Главният застраховател, който единствен управлява риска, включително риска, свързан с подизпълнителите, се задължава:

а) да застрахова главния изпълнител за неговата част от сделката по отношение на определените във всяка спогодба рискове;

б) да не приема никакво изменение на условията по изпълнение на сделката (размер, доставка, заплащане и други) или на сключения договор между главния изпълнител и подизпълнителя или подизпълнителите в изпълнение на сделката, освен по взаимно съгласие със съвместния или съвместните застрахователи;

в) да не освобождава себе си от отговорност съгласно издадената полица, когато отговорността е вследствие на неизпълнение от главния изпълнител, без да уведоми за това съвместния застраховател;

г) да не се произнася по срока на валидност на полицата, без да уведоми съвместния или съвместните застрахователи;

д) да уведомява съвместния или съвместните застрахователи за всеки известен му факт, който би могъл да промени естеството или значението на риска или да доведе до загуба;

е) в случай на загуба или на опасност от настъпване на загуба да се консултира със съвместния или съвместните застрахователи за мерките, които следва да се предприемат; решението за признаване на загуба трябва да се вземе по взаимно

съгласие, доколкото това е възможно, като размерът на обезщетението и условията за неговото уреждане се определят съгласно разпоредбите на всяка полица;

ж) в случай на загуба да предприема или да изиска от главния изпълнител предприемането на необходимите мерки за покриване на неплатените суми, изплащането на съвместния застраховател на дължимата му сума от получените суми и изпълнението, при необходимост, на формалностите по превода им; възникналите за главния застраховател разходи по изплащане на дължимите суми се поделят пропорционално между застрахователите съгласно покритата част от сделката;

з) в случай на отпадане на предоставена на главния изпълнител гаранция да направи всичко възможно да изпълни задълженията си по тази точка.

2. Задължения на съвместните застрахователи

Всеки съвместен застраховател се задължава:

а) да застрахова подизпълнителя в страната си за неговата част от сделката срещу рисковете, определени от него във всяка спогодба;

б) да не приема изменение на сключения между главния изпълнител и подизпълнителя или подизпълнителите договор за изпълнение на сключената с купувача сделка освен по взаимно съгласие с главния застраховател;

в) да не освобождава себе си от отговорност съгласно издадената полица, когато отговорността е в резултат на неизпълнение от страна на подизпълнителя, без да уведоми за това главния застраховател;

г) да не се произнася по срока на валидност на полицата, без да уведоми главния застраховател;

д) да уведомява главния застраховател за всеки известен му факт, който би могъл да промени естеството или значението на риска или да доведе до загуби;

е) в случай на отпадане на предоставена на подизпълнителя гаранция да направи всичко възможно да изпълни задълженията си по тази точка.

3. Консолидиране

В случай на договор за консолидиране на дълг на страната на купувача главният застраховател и съвместният или съвместните застрахователи се консултират за начините и средствата за решаване на специфичните проблеми, възникнали от договора за консолидиране.

4. Действия при кредит на купувача

Когато експортните застрахователи от Общността смятат, че системите им за кредитиране на купувача са достатъчно съвместими, могат да се договорят да предоставят или застраховат заедно един кредит на купувача за цялата сделка, като в този случай разпоредбите на спогодбата се прилагат по аналогия.

5. Арбитраж

Всеки спор, свързан със спогодбата, който не е решен доброволно, се отнася пред арбитраж, съставен от трима арбитражи. Всяка от заинтересованите страни посочва арбитър. Третият арбитър се определя от председателя на Съда на Европейските общности, който изпълнява функциите на председател на арбитража. Относно процедурата се прилагат Правилата за помирение и арбитраж на Международната търговска камара.

Приложение № 2 към чл. 36, ал. 1

(Ново - ДВ, бр. 41 от 2007 г.)

ОБЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ЗАСТРАХОВАНЕ НА ЕКСПОРТНИ

КРЕДИТИ

Раздел I

Съставни елементи на покритието

Част 1

Общи принципи и определения

1. Обхват на общите принципи

а) Общите принципи се прилагат за застрахователно покритие, наричано по-нататък "покритие", по сделки за кредит на доставчика с публичноправен или частноправен купувач и за покритие по сделки за кредит на купувача с публичноправен или частноправен заемополучател.

б) Общите принципи се прилагат за покритие на всички рискове, определени в т. 4. Независимо от това застрахователят може да реши за всеки отделен случай да ограничи покритието си само за някои от тях.

в) Когато всички задължения на даден частноправен длъжник са изцяло и безусловно гарантирани от публичноправен субект по смисъла на т. 5, се прилагат принципите за публичноправните длъжници.

С понятието "длъжник", използвано в това приложение, се обозначава както купувачът, така и посоченият в т. 1, буква "а" заемополучател или техен гарант по застрахованата сделка.

2. Характеристики на кредита на доставчика

а) Понятието "кредит на доставчика" се отнася за търговски договор за износ на стоки и/или услуги, с произход от държави-членки на Европейския съюз, сключен между един или няколко доставчици и между един или няколко купувачи, по силата на който купувачът се задължава да плати на доставчика в брой или с кредит.

б) Правилата относно покритието на кредит на доставчика се прилагат, когато това покритие се предоставя на предприятие, установено в държава-членка на Европейския съюз, в съответствие с член 48 от Договора за създаване на Европейската общност.

в) Ако търговски договор се финансира чрез кредит на купувача или друго финансово споразумение, за покритието, което се дава на износителя по търговския договор, се прилагат правилата, валидни и за покритие при кредит на доставчика.

3. Характеристики на кредита на купувача

а) Понятието "кредит на купувача" се отнася за споразумение за заем, сключено между една или няколко финансови институции и един или няколко заемополучатели, с което се финансира търговски договор за износ на стоки и/или услуги с произход от държава-членка на Европейския съюз, по силата на което споразумение институцията, предоставяща заема, се задължава да плати на доставчика по търговския договор в брой за сметка на купувача/заемополучателя, а купувачът/заемополучателят възстановява средствата на институцията съгласно условията по кредита.

б) Правилата относно покритието на кредит на купувача се прилагат, когато това покритие се предоставя на финансови институции независимо от тяхното място на установяване или регистрация, доколкото кредитът на купувача представлява безусловно задължение на заемополучателя да изплати неговия дълг независимо от изпълнението на финансирания търговски договор.

в) Правилата относно покритието на кредит на купувача се прилагат и за покритието, предоставено на финансова институция по отношение на ценни книги, платими при предявяване, надлежно държани от финансовата институция и платими от купувача по силата на условията по финансиране на търговския договор.

4. Определение на покритите рискове

а) Търговският риск в случаите на частноправни длъжници е определен в т. 14, 15 и 16.

б) Политическият риск в случаите на частноправни длъжници е определен в т. 17-22, а в случаите на публичноправни длъжници-съответно в т. 15-22.

в) Производственият риск е определен в т. 6, буква "б".

г) Кредитният риск е определен в т. 6, буква "в".

5. Статус на длъжника

а) Публичноправен длъжник е всеки субект, който под каквато и да е форма представлява публичната власт и който не може да бъде обявен в несъстоятелност по съдебен или административен ред. Този субект може да е публичноправен субект, който представлява държавата, например Министерството на финансите или Централната банка, или друг субординиран публичноправен субект като регионален, общински или местен орган на власт или друга публичноправна институция.

б) При определяне статуса на длъжника застрахователят отчита:

аа) правния статус на длъжника;

бб) реалната ефективност на дадено юридическо действие срещу длъжника;

вв) източниците на финансиране и на доходи на длъжника; следва да се отчита фактът, че публичноправен длъжник може също така да изплаща дълга си освен чрез ресурси от централни държавни фондове и чрез приходи от местни данъци или от извършени публични услуги;

гг) степента на управление или контрол, които държавните власти на приемащата държава могат да упражняват върху длъжника.

в) Всеки длъжник, който не е публичноправен субект в съответствие с посочените по-горе критерии, се смята за частноправен.

Част 2

Обхват на покритието

6. Покрити рискове

а) Покритите рискове са рисковете от загуби вследствие на производствен и кредитен риск.

б) Загуби от производствен риск са налице, когато изпълнението на договорно задължение от притежателя на застрахователната полица или производството на поръчаните стоки е прекратено за период от 6 последователни месеца, когато това прекратяване е причинено пряко и изключително от едно или повече от покритите събития, посочени като риск в т. 14-22.

в) Загуби в резултат на кредитен риск са налице, когато притежателят на застрахователната полица е в невъзможност да получи дължимо плащане по силата на съответния търговски договор или споразумение за заем за период три месеца от датата на което плащането му е било дължимо, когато причините за неизпълнение на задължението за плащане се дължат пряко и изключително на едно или повече от покритите събития, посочени като риск в т. 14-22.

г) Когато рисковете, свързани с кредит на купувача, са гарантирани безусловно, застрахователят прилага определените в т. 32, 33 и т. 47, буква "а" принципи и процедури.

7. Размер на покритието

а) Покритието за загуби от производствен риск обхваща възникналите за притежателя на полицата разходи в рамките на стойността по договора при изпълнение на договорните му задължения или при производството на стоките-предмет на договора, при положение че тези разходи са в резултат на изпълнението на договора.

Покритието за загуби от производствен риск не обхваща:

аа) възникнали разходи за стоки и/или за услуги, за които е влязло в сила покритието за загуби от кредитен риск;

бб) сумите, заплатени от притежателя на полицата след изпълнение на гаранция, издадена по отношение на застрахования договор; независимо от това застрахователят не е ограничен да покрие рискове извън посочените по това приложение, и

вв) сумите, съответстващи на изплатените на длъжника от притежателя на полицата неустойки и щети.

б) Покритието за загуби от кредитен риск включва сумите (главница и лихви), дължими от купувача по силата на търговския договор или от заемополучателя по силата на споразумението за заем, включително лихвите за забава.

Покритието за загуби от кредитен риск не включва сумите, съответстващи на изплатените на длъжника от притежателя на полицата неустойки и щети.

8. Процент на покритие

а) Процентът на покритие и базата за определяне на максималния размер на обезщетението, за което застрахователят отговаря, се посочва изрично в застрахователната полица по кредита.

б) Ако застрахователят е предоставил процент на покритие над 95 на сто, той е длъжен да следва принципите и процедурите, определени в т. 32, 33 и т. 47, буква "а".

9. Процент на самоучастие

Без да нарушава разпоредбите на т. 8, буква "б", притежателят на полицата поема за своя сметка незастрахования процент. Застрахователят може да реши да освободи притежателя на полицата от задължението за поемане на цялото или на част от незастрахованото участие.

10. Покритие по договори в чуждестранна валута

При сделките, при които плащането или финансирането е договорено в една или няколко чуждестранни валути, покритието може да се определи в една от тези валути.

11. Чуждестранни доставки

Подизпълнители на страни от една или от няколко държави-членки на Европейския съюз, автоматично са включени в покритието съгласно Решение на Съвета 82/854/ЕИО от 10 декември 1982 г. за правилата, прилагани за определени подизпълнители на страни в други държави-членки на Европейските общности, или в държави нечленки, в областта на експортните гаранции и финансиране на износа.

12. Ефективна дата на покритието

а) В случай на кредит на купувача покритието има действие от датата на влизане в сила на споразумението за заем, ако са спазени предварителните условия по застрахователната полица и споразумението за заем.

б) В случай на кредит на доставчика покритието за производствения риск има действие от датата на влизане в сила на търговския договор, ако са спазени предварителните условия по застрахователната полица и в търговския договор.

Покритието на кредитния риск има действие от датата, на която цялостното изпълнение на договорните задължения от страна на притежателя на полицата му дава право на изплащане, при условие че са спазени предварителните изисквания по застрахователната полица и договора. Това покритие на кредитния риск обаче може да има действие и от датата на всеки износ или частична доставка, ако условията на договора дават на притежателя на полицата право на изплащане на определена и окончателна сума, съответстваща на стойността на изпратените стоки и/или предоставените услуги.

Част 3

Събития, при които се изключва отговорност

13. Отговорност на застрахователя

Застрахователят отговаря, ако загубата се дължи директно и изключително на едно или повече от покритите събития, посочени в т. 14-22.

14. Неплатежоспособност или несъстоятелност

Неплатежоспособност или несъстоятелност на частноправния длъжник, а при наличие-на неговия гарант, както де юре, така и де факто.

15. Неизпълнение на задължения

Неизпълнение на задължения от длъжника, а при наличие-от неговия гарант.

16. Произволен отказ или прекратяване на договор

Решение на купувача, който ползва кредит на доставчик, да не изпълни или да прекрати търговския договор или да откаже да приеме поръчаните доставки или услуги, без да има право за това.

17. Решение на трета страна

Всяка мярка или решение на правителството на държава, различна от тази на застрахователя или на притежателя на полицата, включително мерки или решения на държавни органи, които се разглеждат като намеса на правителството и които препятстват, според случая, изпълнението на споразумението за заем или договора.

18. Мораториум

Общ мораториум, постановен от правителството на държавата на длъжника или от това на трета държава, чрез която се осъществява дължимото плащане по споразумението за заем или по договора.

19. Прекратяване или забавяне превода на суми

Политически събития, икономически трудности или законодателни или административни мерки, които възникват или са взети извън държавата на застрахователя и които възпрепятстват или забавят превода на суми, изплащани по силата на споразумението за заем или по силата на договора.

20. Правни разпоредби, приети в държавата на длъжника

Правни разпоредби, приети в държавата на длъжника, с които се обявяват за валидни направените от длъжника плащания в местна валута, независимо че поради колебания във валутния курс тези плащания, изчислени във валутата по договора или по споразумението за заем, не покриват вече размера на задължението в момента на превода на средствата.

21. Решение на държавата на застрахователя или на притежателя на полицата

Всяка мярка или решение, взети от правителството на държавата на застрахователя или на притежателя на полицата, включително мерки и решения на Европейската общност, отнасящи се до търговията между държава членка и трети държави, като забрана за износ, доколкото последиците от тях не са покрити по друг начин от съответното правителство.

22. Форсмажор

Случаи на форсмажор извън държавата на застрахователя, например случаите на война, включително гражданска война, на революция, бунт, социални вълнения, циклон, наводнение, земетресение, изригване на вулкан, петролни замърсявания и ядрен инцидент, когато последициите от тях не са покрити.

23. Общо изключване на отговорност

Застрахователят има правото да отхвърли отговорността за всяка загуба, която се дължи, пряко или косвено, на:

а) всяко действие или пропуск на притежателя на полицата или на всяко друго лице, действащо за негова сметка;

б) всяка разпоредба, ограничаваща правата на притежателя на полицата, която е включена в споразумението за заем, в договора или във всеки свързан с тях документ, включително документ, отнасящ се до предоставените гаранции или обезпечения;

в) всяко следващо споразумение между притежателя на полицата и длъжника след сключване на споразумението за заем или на договора, което възпрепятства или забавя плащането на задължението;

г) в случаите на кредит на доставчика всяко неизпълнение от страна на подизпълнителите, съизпълнителите или от други доставчици, изпълняващи техни задължения, при условие че това неизпълнение не е следствие от политически събития, посочени в т. 17-22.

Част 4

Приложими разпоредби за обезщетение при застрахователни събития

24. Период на изчакване

а) Периодът на изчакване следва да съответства на периода от време, определен за осъществяване на покрития риск, съгласно т. 6, букви "б" и "в".

б) Период на изчакване не е необходим:

аа) когато в случай на частноправен длъжник неплащането се дължи на негова неплатежоспособност или несъстоятелност де юре или де факто;

бб) в случай на двустранен междуправителствен договор за реструктуриране на дълг.

25. Обезщетение и прехвърляне на права

а) Притежателят на полицата може да предяви правото си на обезщетение в края на периода на изчакване, определен съгласно т. 24, ако предварителните условия по застраховката и обезщетението са били спазени, обезщетението е юридически валидно и притежателят е управлявал риска като добър стопанин.

б) Застрахователят може да прехвърли правата на притежателя на полицата по споразумението за заем или съответно по договора.

26. Обезпечени задължения

Ако задълженията на длъжника към притежателя на полицата са обезпечени с гаранция или друга обезпечителна мярка, притежателят на полицата следва да е предприел всички необходими мерки, изисквани съгласно полицата, за да осигури валидността на предоставените гаранция или обезпечение, както и възможността те да бъдат реализирани.

27. Изчисляване на обезщетението

Без да нарушава разпоредбите на т. 31, при изчисляване на обезщетението застрахователят не заплаща на притежателя на полицата сума, превишаваща действителния размер на загубите му и/или превишаваща размера на сумата, която притежателят на полицата има правото да получи от заемополучателя-по силата на споразумението за заем, или от купувача-по силата на договора.

28. Изплащане на обезщетението

Обезщетението се изплаща без забава най-късно в едномесечен срок от края на периода на изчакване, при условие че застрахователят е бил надлежно уведомен за настъпването на основанието за обезщетение и е получил цялата необходима информация, документи и доказателства, за да установи валидността на обезщетението в разумен срок.

В случай на покритие на производствен риск обезщетението се изплаща най-късно в едномесечен срок от края на периода на изчакване или от датата на получаване на експертен доклад, когато това е договорено, или от датата, на която притежателят на полицата и застрахователят са се споразумели за размера на обезщетението, която от датите е по-късна.

29. Спорове относно обезщетението

Ако загубите, за които се иска обезщетение от притежателя на полицата, са свързани с права, които се оспорват, застрахователят може да отложи плащането на обезщетението до уреждане на спора в полза на притежателя на полицата от съдебния или арбитражния орган, посочен в споразумението за заем или в договора.

30. Двустранен междуправителствен договор за реструктуриране на дълг

а) Когато споразумението за заем или договорът е предмет на двустранен междуправителствен договор за реструктуриране на дълг, притежателят на полицата следва условията на този договор по отношение както на застрахованите, така и на незастрахованите части на споразумението за заем или на договора. При поискване от застрахователя притежателят на полицата оказва съдействие по изпълнението на договора за реструктуриране.

б) Ако застрахованата сума е включена в двустранен междуправителствен договор за реструктуриране на дълг, застрахователят може да се отклони от определения в т. 28 едномесечен срок, ако договорът за реструктуриране е влязъл в сила.

31. Допълнителни разходи

Допълнителните разходи в резултат на действия за намаляване или избягване на загубата се покриват пропорционално на гарантираната част, уточнена в застрахователната полица, при условие че са били одобрени от застрахователя. Тези допълнителни разходи включват по-специално разходите за съдебни действия или други съдебни разходи за намаляване или избягване на загубата, като се изключват разходите за удостоверяване валидността на дадено задължение.

Ако тези разходи се отнасят до негарантирани от застрахователя суми или падежи за плащане, те се разпределят пропорционално на гарантираната и негарантираната част от тях.

Раздел II Премия

32. Основни принципи за определяне на премията

Премиите трябва да са сравними. За целта премията, получавана при застраховане на експортните кредити, трябва да:

- а) съответства на покрития риск (риск на страната-публичен и/или частен);
- б) отразява адекватно обхвата и качеството на предоставеното покритие;
- в) покрива адекватно дългосрочните оперативни разходи и загуби.

33. Качество на покритието

При оценяване качеството на покритието, както е посочено в т. 32, застрахователят отчита процента покритие, условността на покритието и всяко друго условие, влияещо на качество на покритието.

34. Оценка на риска по държави

Равнището на премията, приложима за всяка една държава или за категория държави, се определя на основата на съответна оценка на риска на държавата.

35. Платежоспособност на длъжника

При определяне процента на премията застрахователят отчита платежоспособността на длъжника, включително неговия статус съгласно т. 5.

36. Период на риска

При изчисляване на премията застрахователят отчита целия период на риска, както и схемата на погасяване и на изплащане на лихвите.

37. Основа за определяне

а) Премията се плаща на облагаема основа и се базира, доколкото е възможно, на минимални премийни нива. Премийните нива се определят в проценти от референтна стойност, все едно че премиите са били събрани напълно на датата на застраховката или гаранцията. За кредитния риск тази референтна стойност е най-малко сумата от главницата по заема или на (ре)финансираната част от договора, а по отношение на производствения риск-цялостният размер на договора с приспадане на авансовите вноски.

б) В случай на производствен риск основата за изчисляване може да бъде сведена до очакваната максимална загуба.

38. Плащане на премията

а) Цялостният размер на премията се дължи на датата на застрахователната полица или на гаранцията или при влизане в сила на договора или на споразумението за заем.

б) Изплащането на премията може да бъде разсрочено или да включва и лихвата, при условие че това съответства като актуализирана нетна стойност на размера на премията-предмет на буква "а".

Раздел III

Политика на покритие по държави

39. Определяне политиката на покритие по държави

а) Застрахователят определя в зависимост от своя размер и от структурните икономически ограничения политиката си на покритие по държави на основата на оценката си за риска по държави, цялостното състояние на общата експозиция за всяка държава и в зависимост от структурата на рисковия портфейл по държави.

б) При определянето на тази политика застрахователят отчита направената за държавата на длъжника класификация.

в) Застрахователят може да преустанови или да ограничи покритието за сделките към дадена държава независимо от класификацията на държавата.

40. Определяне на общите експозиции по държави

Цялостното състояние на общите експозиции в рамките на определения процент на покритие се определя на основата на стойностите за средносрочна и дългосрочна дейност за застраховане на износ на стоки и/или услуги с произход от държавите-членки на Европейския съюз, срещу средносрочен и дългосрочен риск.

41. Риск по държави

а) Застрахователят по принцип не прилага никакво ограничение в политиката си на покритие към държави, принадлежащи към групата на най-слабо рисковите държави.

б) Застрахователят може да прилага ограничения в политика си на покритие спрямо други държави.

в) Застраховател, който по принцип не предлага покритие за държава или за определена група държави, може по изключение да застрахова някои сделки по съображения от двустранен характер или от национален интерес, или ако е налице достатъчна сума свободно конвертируема валута за дадената сделка.

г) В случай на държави-предмет на буква "б", застрахователят може да определи лимити по рисковете кумулативно или алтернативно, например:

аа) цялостното състояние на експозицията за тази държава;

бб) общия обем на предложените сделки за покритие;

вв) размера на предстоящите нови договори за покритие;

гг) максималния размер на покритие за сделка.

Застрахователят може също така да увеличи прилаганата премия.

Под тези лимити на задължението за дадена държава не се прилага по принцип никакво ограничение в политиката на покритие по държави.

42. Специфични условия за покритие по държави

Застрахователят може да прилага системно по отношение на дадена държава, независимо от категорията, към която тя е класифицирана, известен брой условия за покритие, като:

а) гаранция за плащане или за превод от Централната банка или от Министерството на финансите на съответната държава;

б) кредитно неотменимо писмо или банкова гаранция;

в) продължаване на срока до настъпване на застрахователното събитие;

г) намаляване на застрахованата част;

д) ограничение на покритието за някои сектори или за някои видове проекти.

Раздел IV

Нотификационни процедури

43. Обхват на нотификационните процедури

а) Застрахователят прилага изложените по-долу процедури по отношение на общите принципи, изложени в раздели I, II и III.

б) Тези процедури допълват процедурите, определени в Решение на Съвета 73/391/ЕИО от 13 декември 1973 г. относно процедурите за консултация и информация в областта на застраховането на експортните кредити, на гаранциите и на финансовите кредити.

44. Видове нотификационни процедури

Съществуват четири вида нотификационни процедури на Европейската комисия и на застрахователите:

- а) годишна нотификация за сведение;
- б) нотификация на решение;
- в) нотификация *ex ante* за сведение;
- г) нотификация *ex post* за сведение.

Предоставените по нотификациите данни не трябва да се разпространяват на трети лица.

45. Годишно нотифициране за сведение

а) В края на всяка година, но не по-късно от 30 април следващата година, всеки застраховател изпраща на другите застрахователи и на Европейската комисия годишен доклад за дейността. Този доклад обхваща всички страни длъжници и отразява за всяка от тях:

- аа) цялостния размер на покритието от застрахователя;
- бб) цялостното състояние на експозициите, както е посочено в т. 40;
- вв) получените премии;
- гг) размера на събраните вземания;
- дд) размера на изплатените обезщетения.

б) В началото на всяка година, но не по-късно до 31 януари, всеки застраховател информира другите застрахователи и Европейската комисия за политиката си на покритие, която възнамерява да прилага за текущата година, включително за естеството и за равнището на лимитите, условията, които възнамерява да прилага системно при отпускане на покритие.

46. Нотифициране на решение

а) В случай на конкурентни оферти от износители или от банки на Европейския съюз заинтересованият застраховател отговаря своевременно на всяко искане за информация, представено му от друг заинтересован застраховател, по отношение на статуса на длъжника по съответната сделка съгласно т. 5.

б) При несъгласие по отношение на статуса на длъжника заинтересованите застрахователи уведомяват останалите застрахователи и ги приканват да постигнат взаимно съгласие по статуса.

в) Ако застрахователите не могат да се договорят за статуса на длъжника в рамките на 10 работни дни от уведомяването на останалите застрахователи, заинтересованите застрахователи информират Европейската комисия, която взема решение.

47. Нотифициране *ex ante* за сведение

а) Застраховател, който възнамерява да се отклони от разпоредбите на приложението и да предостави по-благоприятни условия по покритието в рамките на отделна сделка или на серия от сделки, в един или няколко сектора, на една или няколко държави или за цялостната си система на застраховане, е длъжен да уведоми за намерението си останалите застрахователи и Европейската комисия най-малко 7 работни дни преди сключването на сделката, като уточни мотивите за планираното изключение-например необходимостта да се съобрази с международната конкуренция, и посочи премията, която ще прилага.

б) Застраховател, който възнамерява да прилага равнище на премия под това, което нотифицира всяка година съгласно т. 45, буква "б", е длъжен да уведоми за

намерението си останалите застрахователи и Европейската комисия най-малко 7 работни дни преди предприемане на изменението.

в) Застраховател, който след нотифициране от друг застраховател съгласно букви "а" или "б" възнамерява да предостави по-благоприятни условия отколкото застрахователя, от когото е направена първата нотификация, уведомява за намерението си останалите застрахователи и Европейската комисия най-малко 7 работни дни преди сключването на сделката, като посочи премията, която ще прилага.

г) Застраховател, който съгласно т. 41, буква "в" възнамерява да предостави покритие за сделки на длъжници от държави, за които обикновено не предоставя покритие, уведомява за намерението си останалите застрахователи и Европейската комисия най-малко 7 работни дни преди сключването на сделката, като посочи премията, която ще прилага.

48. Нотифициране ex post за сведение

а) Застраховател, който се отклони от разпоредбите на настоящите общи принципи и предостави по-малко благоприятни условия за покритие в рамките на отделна сделка или на серия сделки, в един или няколко сектора или в една или няколко държави или пък наруши общите си условия, е длъжен да уведоми останалите застрахователи и Европейската комисия най-късно до 31 януари следващата календарна година.

б) Застраховател, който промени един или няколко елемента от обявяваната си всяка година политика на покритие по държави съгласно т. 45, буква "б", своевременно уведомява за това останалите застрахователи и Европейската комисия.

в) Застраховател, който след представяне на нотификация по т. 47, буква "а" и/или т. 47, буква "б" реши да предостави същите условия като тези на застрахователя, извършил нотификацията, своевременно уведомява останалите застрахователи и Европейската комисия.

г) Всеки застраховател отговаря своевременно и изчерпателно на всяко искане за уточнение или за сведение, поискано от други застрахователи или от Европейската комисията по повод на дейността му.

49. Използване на електронни съобщения

Всички нотификации се извършват обикновено по електронна поща или, по целесъобразност, чрез всяко друго средство за писмено незабавно уведомяване.

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за експортното застраховане

(ДВ, бр. 112 от 29.12.2001 г.)

§ 25. Министерският съвет приема и обнародва в "Държавен вестник" списъка на държавите с пазарен риск по чл. 5, ал. 2 в едномесечен срок от влизането в сила на този закон.

§ 26. Министерският съвет приема съответните изменения в Правилника за дейността на Междуведомствения съвет по експортно застраховане в тримесечен срок от влизането в сила на този закон.

Преходни и заключителни разпоредби към КОДЕКС за застраховането

(ДВ, бр. 103 от 23.12.2005 г., в сила от 01.01.2006 г.)

§ 17. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г. и бр. 92 от 2004 г.) чл. 10а се изменя така:

"Чл. 10а. (1) "БАЕЗ" - АД, е застраховател по смисъла на Кодекса за застраховането. Кодексът за застраховането се прилага за "БАЕЗ" - АД, доколкото с този закон не е уредено друго.

(2) Кодексът за застраховането не се прилага за дейността на "БАЕЗ" - АД, по този закон, с изключение на разпоредбите на част четвърта, които се прилагат за застрахователните правоотношения, възникнали по този закон."

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за експортното застраховане (ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.)

§ 12. "БАЕЗ"-ЕАД, привежда Общите си условия за застраховане на средносрочни и дългосрочни кредити в съответствие с разпоредбите на този закон в едномесечен срок от влизането му в сила.

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 36 от 04.04.2008 г.)

§ 62. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г. и бр. 41 от 2007 г.) в чл. 11, ал. 3 думите "министърът на земеделието и горите" се заменят с "министърът на земеделието и продоволствието".

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение на Закона за туризма (ДВ, бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г.)

§ 53. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г. и бр. 36 от 2008 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 9, ал. 3 думите "Министерството на икономиката" се заменят с "Министерството на икономиката, енергетиката и туризма".
2. В чл. 11, ал. 2, изречение второ и ал. 3 думите "Министърът на икономиката" се заменят с "Министърът на икономиката, енергетиката и туризма".
3. В чл. 13, ал. 1, т. 2 и 5 думите "министъра на икономиката" се заменят с "министъра на икономиката, енергетиката и туризма".

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение на Закона за администрацията (ДВ, бр. 82 от 26.10.2012 г.)

§ 14. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г. и бр. 82 от 2009 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 11, ал. 4 думите „и определя тяхното възнаграждение" се заличават.
2. В чл. 14, ал. 5 т. 5 се отменя.

§ 16. Министерският съвет и министрите привеждат приетите, съответно издадените от тях подзаконови нормативни актове в съответствие с този закон в едномесечен срок от влизането му в сила.

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за публичните финанси (ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 01.01.2014 г.)

§ 94. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г. и бр. 82 от 2012 г.) в чл. 10, ал. 4 и 5 думата „републиканския" се заменя с „държавния".

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение на Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори

(ДВ, бр. 14 от 20.02.2015 г.)

§ 26. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 82 от 2012 г. и бр. 15 от 2013 г.) навсякъде думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“, „министърът на икономиката, енергетиката и туризма“ и „министъра на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят съответно с „Министерството на икономиката“, „министърът на икономиката“ и „министъра на икономиката“.

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение на Закона за Българската агенция по безопасност на храните
(ДВ, бр. 58 от 18.07.2017 г., в сила от 18.07.2017 г.)

§ 22. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 82 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г. и бр. 14 от 2015 г.) в чл. 11, ал. 3 думите „министърът на земеделието и продоволствието“ се заменят с „министърът на земеделието, храните и горите“.

Преходни и заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за експортното застраховане

(ДВ, бр. 100 от 04.12.2018 г., в сила от 04.12.2018 г.)

§ 15. Междуведомственият съвет изпълнява функциите си, произтичащи от закона, до вписването в търговския регистър на промяната в системата на управление на „БАЕЗ“ - ЕАД, от едностепенна в двустепенна.

§ 16. Подзаконовите нормативни актове се привеждат в съответствие с разпоредбите на този закон в 6-месечен срок от влизането му в сила.

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба

(ДВ, бр. 41 от 10.05.2024 г., в сила от 10.05.2024 г.)

§ 35. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 82 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 58 от 2017 г. и бр. 100 от 2018 г.) навсякъде думите „министърът на икономиката“ и „министъра на икономиката“ се заменят съответно с „министърът на икономиката и индустрията“ и „министъра на икономиката и индустрията“.

Заключителни разпоредби към ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на инвестициите
(ДВ, бр. 55 от 16.06.2026 г.)

§ 16. В Закона за експортното застраховане (обн., ДВ, бр. 61 от 1998 г.; изм., бр. 112 от 2001 г., бр. 92 от 2004 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 41 от 2007 г., бр. 36 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 82 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 58 от 2017 г., бр. 100 от 2018 г. и бр. 41 от 2024 г.) навсякъде думите „министърът на икономиката и

индустрията" и „министъра на икономиката и индустрията" се заменят съответно с „министърът на икономиката, инвестициите и индустрията" и „министъра на икономиката, инвестициите и индустрията".